

Tööohutus ja töötervishoid koolide õppekavas – liikmesriikide tegevus

Aruande kokkuvõte (*)

Selleks et toetada tööohutuse ja töötervishoiu alast haridust koolides ning ülikoolides, tuleb see vormistada õppekava nõudena. Aruandes antakse ülevaade sellest, kuidas liikmesriigid on riiklikesse õppekavadesse lõiminud tööohutust ja töötervishoidu ning riske puudutava õppe.

Rakendatud ja kavandatud meetmetega on liikmesriikides nii alg- kui ka keskhariduse tasemel tehtud **märkimisväärseid edusamme ja jõupingutusi**. Meetmed, mida on võetud tööohutuse ja töötervishoiu lõimimiseks õppekavasse, sisaldavad järgmist:

- õigusaktide nõuded;
- mittekohustuslikud õppekavad;
- suunised ja abivahendid õigusaktide nõuete ja mittekohustuslike õppekavade toetamiseks;
- ametlikud soovitusel;
- riiklikud suunised ja abivahendid, juhul kui õppekava ei ole kehtestatud;
- edenduskampaaniad ülalnimetatute toetamiseks;
- ohutute ja tervislike koolidega seotud lähenemised.

Tänu Euroopa tasandi hariduskoostööle ühtlustatakse liikmesriikide koolides põhiaineid ja õppe-eesmärke. Riskiõpet ning tööohutust ja töötervishoidu ei käsitleta üldiselt eraldiseisvate õppeainetena, neid püütakse siduda õppekava teiste asjakohaste

ainete (nt loodusteadused, kehaline kasvatus, tervise- ja kodanikuõpetus) õppe-eesmärkidega. Seepärast on oluline välja töötada eri vanuserühmade põhiainete jaoks riskide ning tööohutuse ja töötervishoiu õppe-eesmärgid.

Tööohutuse ja töötervishoiu ning riskiõppe kaasamiseks õppekavasse tehakse sageli tihedat **koostööd** näiteks tööohutuse ja töötervishoiu ametite, haridusministeeriumide ja õppekavadega tegelevate asutustega. Et riiklikke õppekavasid muudetakse ja arendatakse, peab tööohutuse ja töötervishoiu asutustel olema ka võimalus seda protsessi ettepanekute etapis mõjutada.

Riiklikul ja piirkondlikul tasandil on liikmesriikides õppe toetamiseks töötatud välja palju **uuenduslikke abivahendeid**. Kõige kasulikumad on õppekavaga seotud abivahendid ja õppeplaanid.

Mõnes liikmesriigis, näiteks Rootsis, kasutatakse **terviklikku lähenemisviisi**, kus riskiõpe on seotud õpetajate ja õpilaste jaoks ohutu õpikeskkonnaga ning kooliõpilaste tervisega. Teatud algatused toetavad riskiõpet koolides, täiendades samal ajal püüdlusi parandada koolimajade ohutust. Õpilased võivad kooli ohutustegevuses aktiivselt osaleda, näiteks määrates endi hulgast ohutusesindajaid – see on mõnes liikmesriigis õiguslik nõue – ja tuvastades ohte koolis.

Kuigi õpetajate jaoks on olemas suurepäraseid abivahendeid, on **õpetajate ettevalmistamisele** pööratud palju vähem tähelepanu. Mõõndakse, et õpetajaid tuleb koolitada õpetama riskidega seonduvat. Kui nad ei ole sellist koolitust saanud ja riskiõpe on õppekavas vaid üks valikaine, ei pruugi nad tahta seda õpetada; isegi kui neile on antud head abivahendid, valivad nad teema, milles tunnevad end mugavamalt. Seetõttu on koolis töötavate õpetajate jaoks vaja koolitusprogramme ning tööohutuse ja töötervishoiu ja riskiõpe tuleb lisada tulevaste õpetajate koolituskursuste õppekavadesse. Sellist ettevalmistust vajavad kõikide haridustasemetega õpetajad.

Kõige suurem probleem on tööohutuse ja töötervishoiu süvalaiendamine **üliskooliharidusse**, et kaasata tulevase inseneri, tervishoiutöötajate, ärispetsialiste, juhte jt. Tööohutuse ja töötervishoiu süvalaiendamine ülikoolikursustesse on kõige vähem arenenud valdkond mitmel põhjusel, üheks neist on ülikoolide suurem sõltumatus. Meetmed tööohutuse ja töötervishoiu lõimimiseks asjakohastes kursustes, nagu inseneri- või äriõppesse, on seetõttu juhuslikud ning sõltuvad tihti üksikute õppejõudude või kutseorganisatsioonidesse kuuluvate konkreetsete toetajate huvist. Õppejõude tuleb veenda vajaduses

(*) Tööohutus ja töötervishoid koolide õppekavas: liikmesriikide nõuded ja tegevused: <http://osha.europa.eu/publications/reports/TE3008521ENC/view>

lõimida kursustesse tööohutuse ja töötervishoiu teema. Nad vajavad ka asjakohaseid materjale. Hea tava näited on ometi olemas – näiteks inseneriteaduses.

Näited õpilaste pädevustest õppekavasse kuuluvates riskiõppega seotud õppeainetes

Näited isiklikest ja sotsiaalsetest pädevustest

- omandada ja näidata ohutuslaseid oskusi;
- võtta vastutust;
- osata küsida abi;
- arendada enesekindlust nõuandmisel;
- saada hakkama kasutute stereotüüpide ja pingetega;
- tunda ära riske ja teha ohutumaid valikuid.

Näited tervisealastest pädevustest

- olla võimeline andma esmaabi;
- edendada tervislikku elustiili.

Näited kodanikuoskustest

- saada aru vajadusest reeglite järele;
- võtta osa reeglite kehtestamisest ja muutmisest;
- uurida ja arutada kohalikke ning päevakajalisi teemasid;
- kaaluda sotsiaalseid ja moraalseid dilemmasid;
- osaleda otsuste tegemisel.

Näited karjäärialasest õppest

- kohtuda ja rääkida mitmesuguste tööülesannete ning oskustega inimestega;
- määrata kindlaks oma oskused ja saavutused;
- kaaluda viise, kuidas neid oskusi edasi arendada.

Näited konkreetsetest riskiõppe pädevustest, nt praktiliste õppeainete osana

- tunda ohte, riske ja riskide piiramist;
- tuvastada ohte, hinnata nendega seotud riske ning astuda samme, et enda ja teiste riske piirata;
- kasutada teavet, et hinnata otseseid ja pikaajalisi riske;
- korraldada oma ümbrust nii, et tagada enda ja teiste tervis ning ohutus;
- anda selgitusi riskide piiramiseks astunud sammude kohta.

Tööohutuse ja töötervishoiu süvalaiendamine õppekavadesse on edukas, kui

- ollakse teemale kindlalt pühendunud ja pakutakse sobivaid abivahendeid;
- riiklikus tööohutuse ja töötervishoiu strateegias seatakse eesmärgiks kaasata tööohutus ja töötervishoid haridusse;
- lähtutakse uuringutest selle kohta, mis on teoksil, mida on realselt võimalik saavutada, mis toimib kõige paremini jne;
- arendatakse tihedat koostööd haridusasutustega ja eelkõige õppekavasid kehtestavate asutustega;
- tuvastatakse võimalusi õppekavas ning püütakse mõjutada õppekava muutmist ja arendamist;
- viiakse ettepanekud ja algatused kooskõlla põhiõppekavaga ning kehtiva õppepoliitika ja -meetoditega, sealhulgas lõimides riskiõppe kohustuslikku ja mittekohustuslikku õppekavasse. Integreerimise põhilised valdkonnad on isiklik, tervise-, sotsiaalne ja kodanikuõpetus; riskiõppe peaks kaasama ka tervist edendavatesse koolidesse (tervislike koolide programmid);
- töötatakse õppekava raames välja asjakohaste õppeainete jaoks tööohutuse ja töötervishoiu ning riskiõppe eesmärgid, mis vastavad laste ja noorte vanusele ja võimetele; keskendatakse õppe-eesmärgid riskide mõistmise arendamisele, sealhulgas ohtude tuvastamisele, riskihindamisele ning teadliku ohutuma käitumise edendamisele;
- pakutakse eri õppeainete jaoks ja eri vanuserühmadele tööohutuse ja töötervishoiu ning riskiõppe abivahendeid;
- pakutakse õpetajatele ja koolitajatele erialast riskiõppe koolitust; sellist koolitust vajavad kõikide tasemete õpetajad, mis oleks (töötavate) õpetajate erialase enesetäienduse ja ka õpetajakoolituse osaks; samuti võetakse arvesse teiste haridusvaldkonnas tegutsejate, näiteks koolijuhtkonna ja lapsevanemate vajadusi;
- töötatakse koolide jaoks välja tööohutuse ja töötervishoiu kvalifikatsioon, mis sobib kooli kvalifikatsioonisüsteemiga;
- arendatakse partnerlussuhteid riskiõppe põhiedendajatega, et saavutada ühtlane lähenemine ja vältida kordamist;
- arendatakse algatusprojekte ning jälgitakse ja kontrollitakse nende kulgemist;
- vahetatakse kogemusi ja luuakse võrgustikke;
- hõlmatakse riskiõppe kogu kooli ohutuse ja riskikavasse; kava peaks hõlmama nii õpilaste ohutut õppekeskkonda kui ka töötajate tervist ja ohutust; see seotakse omakorda tervislike koolide algatustega.

Lisateave

Lisateavet tööohutuse ja töötervishoiu süvalaiendamise kohta haridusse saab aadressil http://osha.europa.eu/priority_groups/young_people

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel: (+34) 94 479 43 60, faks: (+34) 94 479 43 83

E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Paljudamine on lubatud allikale viitamisel. Printed in Belgium, 2008

